

DOI: 10.31319/2709-2879.2024iss2(9).319106pp144-150

УДК: 336.7

Халатур С.М., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро

ORCID ID: 0000-0001-8331-3341

e-mail: halatur@i.ua

Сірко А.Ю., к.е.н., викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро,

ORCID ID: 0000-0003-3791-9435

e-mail: sirko.a.iu@dsau.dp.ua

Малоок А.В., здобувач другого (магістерського) рівня

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

ORCID ID: 0009-0000-1228-2672

e-mail: malookanastasia7@gmail.com

Khalatur Svitlana, Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance

Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro

Sirko Anna, PhD in Economics, Lecturer of the Department of Finance, Banking and Insurance

Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro

Malook Anastasia, Master's degree student

Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro

СЕК'ЮРЕТИЗАЦІЯ ЯК ЕФЕКТИВНА СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

SECURITIZATION AS AN EFFECTIVE COMPONENT MANAGEMENT OF THE FINANCIAL RESOURCES OF AN AGRICULTURAL ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF WAR

Авторами статті розглянуто процес управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств, а також приділено увагу дослідженню сек'юретизації як ефективною його складовою. В статті досліджено, що використовуючи певні інструменти механізму диверсифікації активів аграрні підприємства здатні покращити ефективність фінансової та інвестиційної діяльності, забезпечуючи при цьому його фінансову стійкість, дохідність та прибутковість на достатньому рівні. Доведено, що сек'юретизація виступає дієвим фінансовим механізмом, за допомогою якого підприємства можуть перетворювати свої активи (наприклад, дебіторську заборгованість чи майбутні грошові потоки) на цінні папери, які продаються інвесторам для залучення фінансових ресурсів. В умовах війни, коли аграрні підприємства стикаються зі зменшенням доступу до традиційних джерел фінансування, сек'юретизація може стати важливим інструментом для забезпечення ліквідності та фінансової стабільності.

Ключові слова: фінансові ресурси, управління фінансовими ресурсами, сек'юретизація, аграрні підприємства.

The authors considered the process of managing financial resources of agricultural enterprises, and also paid attention to the study of securitization as an effective component of it. The article examines that using certain tools of the asset diversification mechanism, agricultural enterprises are able to improve the efficiency of financial and investment activities, while ensuring its financial stability, profitability and profitability at a sufficient level. Securitization has been proven to be an effective financial mechanism by which companies can convert their assets (such as receivables or future cash flows) into securities that are sold to investors to raise financial resources. In times of war, when agricultural enterprises face reduced access to traditional sources of financing, securitization can become an important tool for ensuring

liquidity and financial stability. Securitization is an effective financial tool for agricultural enterprises, especially in times of war, when it is necessary to maintain liquidity and maintain operational activities in conditions of limited resources. It allows you to effectively attract financing, minimize risks and ensure the sustainability of the enterprise. Thanks to international initiatives and state support, this mechanism can become a key element of the financial strategy of the agricultural sector in the crisis period. Protection of agrarian enterprises from systemic risks is a key component of ensuring their stability and development in conditions of instability. A comprehensive approach to their forecasting and minimization allows agrarian enterprises not only to withstand difficult conditions, but also to ensure sustainable growth in the long term. Hence, securitization is a powerful risk management mechanism that helps businesses increase liquidity, minimize financial risks and diversify capital sources. Its implementation makes it possible to ensure business stability in a changing market environment, increase attractiveness for investors and strengthen the company's financial stability. This tool is becoming an important component of the modern approach to risk management, especially in difficult economic conditions.

Key words: financial resources, management of financial resources, securitization, agricultural enterprises.

JEL Classification: G22.

Постановка проблеми. Диверсифікація активів є стратегічно важливим інструментом для зниження ризиків, підвищення фінансової стійкості та забезпечення стабільного розвитку бізнесу чи інвестиційного портфеля. Вона дозволяє збалансувати дохідність і ризики, створюючи основу для фінансової безпеки в умовах невизначеності та ринкових коливань. Оптимальний рівень диверсифікації залежить від цілей, стратегії та ризик-апетиту власника активів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання управління фінансовими ресурсами підприємств досліджені в економічній літературі багатьма вченими, зокрема: Поддєрьогін А.М., Буряк Л.Д., Радинський С.В., Дячун О.Д., Радинський С.В., Левицький В.О., Румик І., Плетенецька С., Царенок О., Траченко К. Р., Шаповал О. [2-7]. Саме управління фінансовими ресурсами підприємств, в тому числі аграрних, спрямовується на пошук оптимального співвідношення власних, позикових та залучених коштів, а рахунок яких формується капітал підприємств. Однак недостатньо вивченою залишається проблема сек'юритизації управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств в умовах війни.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у визначенні ролі сек'юритизації як ефективної складової управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств в умовах війни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сек'юритизація виступає дієвим фінансовим механізмом, за допомогою якого підприємства можуть перетворювати свої активи (наприклад, дебіторську заборгованість чи майбутні грошові потоки) на цінні папери, які продаються інвесторам для залучення фінансових ресурсів. В умовах війни, коли аграрні підприємства стикаються зі зменшенням доступу до традиційних джерел фінансування, сек'юритизація може стати важливим інструментом для забезпечення ліквідності та фінансової стабільності [3, с.28]. Відокремимо основні підходи до реалізації теоретичних, методологічних та практичних ключових аспектів сек'юритизації:

1. Переваги сек'юритизації в умовах війни

Забезпечення ліквідності – підприємства можуть швидко отримати грошові кошти, які є необхідними для операційної діяльності, таких як закупівля насіння, пального чи добрив.

Зниження фінансових ризиків – передача ризиків інвесторам через цінні папери дозволяє аграрним підприємствам зосередитися на виробничій діяльності.

Доступ до нового капіталу – сек'юритизація відкриває можливість для залучення коштів від міжнародних інвесторів чи фінансових установ, які можуть підтримувати бізнес у кризових умовах.

Покращення фінансової стабільності – завдяки трансформації неліквідних активів (наприклад, дебіторської заборгованості) в ліквідні кошти підприємства можуть краще адаптуватися до змінних умов ринку.

2. Процес сек'юритизації для аграрного підприємства.

Відбір активів: найчастіше використовуються дебіторська заборгованість, права на майбутній урожай чи довгострокові контракти.

Створення спеціалізованої компанії (SPV): для випуску цінних паперів активи передаються спеціалізованій компанії (Special Purpose Vehicle), яка займається їхньою сек'юритизацією.

Емісія цінних паперів: SPV випускає облігації або інші цінні папери, забезпечені активами підприємства, і продає їх інвесторам.

Залучення коштів: Отримані від продажу кошти повертаються аграрному підприємству, яке використовує їх для фінансування своїх потреб.

3. Сек'юритизація як інструмент управління ризиками.

Зменшення кредитного навантаження: завдяки залученню коштів через сек'юритизацію підприємство може знизити свою залежність від банківського кредитування, що є важливим в умовах обмеженого доступу до фінансів.

Розподіл ризиків: інвестори, які купують цінні папери, беруть на себе частину ризиків, пов'язаних із волатильністю ринку, воєнними діями чи іншими чинниками.

Гарантії стабільності: деякі випуски цінних паперів можуть бути забезпечені державними гарантіями чи підтримкою міжнародних фінансових організацій, що додатково знижує ризики для аграрного сектору [12, с.271].

4. Особливості сек'юритизації в умовах війни.

Невизначеність ринків: військові дії створюють високу волатильність, що може впливати на вартість активів, які сек'юритизуються.

Ризики дефолту: зменшення платоспроможності покупців або партнерів може створити ризики невиконання зобов'язань за активами.

Юридичні та регуляторні обмеження: у воєнний час змінюються правові рамки та вимоги, що може ускладнити процес сек'юритизації.

Обмежений доступ до міжнародного фінансування: інвестори можуть уникати ризикованих ринків через воєнну нестабільність [7, с.288].

5. Шляхи подолання викликів. співпраця з державними та міжнародними організаціями: Гарантії та підтримка таких організацій, як ЄБРР чи МВФ, можуть підвищити привабливість цінних паперів. Залучення спеціалізованих консультантів: Для управління складними ризиками сек'юритизації необхідна експертиза фінансових радників і аудиторів, а також розширення бази активів, які сек'юритизуються, допомагає знизити ризики, пов'язані з окремими диверсифікованими напрямками інвестування активів [13, с. 160].

Використовуючи певні інструменти механізму диверсифікації активів аграрні підприємства здатні покращити ефективність фінансової та інвестиційної діяльності, забезпечуючи при цьому його фінансову стійкість, дохідність та прибутковість на достатньому рівні [4, 5]. Пропонуємо відокремити основні переваги диверсифікації активів:

1. Зниження ризиків. Диверсифікація активів дозволяє мінімізувати фінансові втрати, пов'язані з нестабільністю окремих ринків, секторів економіки чи активів. Розподіл інвестицій між різними класами активів знижує вплив несприятливих подій на загальний портфель.

2. Підвищення стабільності доходів. Завдяки диверсифікації інвестори чи підприємства можуть забезпечити більш передбачуваний грошовий потік. Доходи від одних активів можуть компенсувати втрати в інших, що сприяє загальній стабільності фінансових результатів. Адаптація до ринкових умов. Диверсифікований портфель активів дозволяє краще реагувати на змінні ринкові умови. Наприклад, під час економічного спаду один сектор може знижувати доходи, тоді як інший – забезпечувати зростання прибутковості [10, с. 352].

3. Оптимізація прибутковості. Інвестиції в різні активи створюють можливості для отримання доходів з різних джерел, що дає змогу підвищити загальну рентабельність портфеля за умови правильного вибору класів активів.

4. Підвищення ліквідності. Розподіл активів між ліквідними (грошові кошти, цінні папери) та менш ліквідними (нерухомість, обладнання) допомагає підтримувати баланс між доступністю коштів для поточних потреб і довгостроковими інвестиційними цілями.

5. Захист від системних ризиків. Системні ризики, такі як економічні кризи, кліматичні зміни, геополітичні конфлікти чи природні катаклізми, впливають на всі рівні аграрного

бізнесу і потребують комплексного підходу до управління. Диверсифікація знижує ризик повного краху портфеля у разі глобальних економічних криз чи значних ринкових шоків, а процес інвестування в активи з різних регіонів або валют додатково захищає від геополітичних і валютних ризиків. Системні ризики, хоча і є масштабними за своїм впливом, можуть бути значно пом'якшені за рахунок проактивного управління, використання сучасних технологій, диверсифікації діяльності та кооперації між підприємствами й державою.

6. Зосередження на стійкому розвитку. Диверсифікація часто включає інвестиції в активи, що відповідають принципам ESG (екологічним, соціальним та управлінським стандартам), що знижує довгострокові репутаційні та регуляторні ризики [9, с. 261].

Сек'юритизація є ефективним фінансовим інструментом для управління ризиками, оскільки вона дозволяє підприємствам знижувати фінансове навантаження, диверсифікувати ризики та забезпечувати стабільний грошовий потік (рис. 1). Такий механізм особливо важливий для компаній, які стикаються з високим рівнем ринкових чи операційних ризиків, таких як аграрні підприємства, страхові компанії або фінансові установи [6, с. 152].

1) Сек'юритизація допомагає перетворити неліквідні активи (наприклад, дебіторську заборгованість чи майбутні доходи) у грошові кошти, забезпечуючи підприємствам доступ до необхідної ліквідності.

2) Передача частини ризиків інвесторам через випуск забезпечених активами цінних паперів дозволяє компаніям уникнути значних втрат, пов'язаних із нестабільністю або дефолтами.

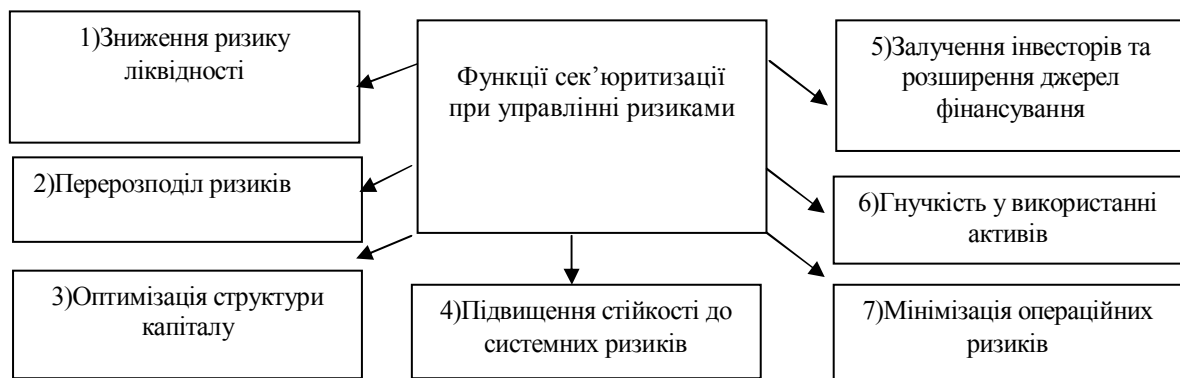

Рис. 1. Функції сек'юритизації при управлінні ризиками
Джерело: складено авторами

3) Сек'юритизація зменшує потребу в короткострокових позиках, що знижує фінансові витрати і покращує співвідношення власного і позикового капіталу.

4) Механізм сек'юритизації дозволяє підприємствам адаптуватися до несприятливих макроекономічних змін, таких як економічні кризи, кліматичні виклики чи військові конфлікти.

5) Завдяки прозорості й стандартизації сек'юритизовані активи приваблюють широкий спектр інвесторів, включаючи міжнародні фінансові установи, пенсійні фонди та страхові компанії.

6) Компанії можуть сек'юритизувати різні види активів залежно від своїх потреб, включаючи іпотечні кредити, права на врожай, страхові премії чи фінансові контракти, що робить цей інструмент універсальним.

7) Завдяки прозорості процесів сек'юритизації та залученню спеціалізованих компаній (SPV) знижується операційний ризик, пов'язаний із управлінням активами та виконанням зобов'язань.

Висновки. Сек'юритизація є дієвим фінансовим інструментом для аграрних підприємств, особливо в умовах війни, коли необхідно зберігати ліквідність і підтримувати операційну діяльність в умовах обмежених ресурсів. Вона дозволяє ефективно залучати фінансування, мінімізувати ризики та забезпечувати стійкість підприємства. Завдяки міжнародним ініціативам і підтримці держави цей механізм може стати ключовим елементом

фінансової стратегії аграрного сектора в кризовий період. Захист аграрних підприємств від системних ризиків є ключовою складовою забезпечення їхньої стійкості та розвитку в умовах нестабільності. Комплексний підхід до їхнього прогнозування та мінімізації дозволяє аграрним підприємствам не лише вистояти у складних умовах, а й забезпечити стале зростання в довгостроковій перспективі. Отже, сек'юритизація є потужним механізмом управління ризиками, який допомагає підприємствам підвищити ліквідність, мінімізувати фінансові ризики та диверсифікувати джерела капіталу. Її впровадження дозволяє забезпечити стабільність бізнесу в умовах мінливого ринкового середовища, підвищити привабливість для інвесторів і зміцнити фінансову стійкість аграрного підприємства. Отже, такий інструмент стає важливою складовою сучасного підходу до управління ризиками, особливо у складних економічних умовах.

Список використаних джерел

1. Мавлева Д., Лиса О. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип.56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-52> (дата звернення: 04.11.2024).
2. Поддєрьогін А. М., Буряк Л. Д. Фінанси підприємств: Підручник. К.: КНЕУ, 2020. 384 с.
3. Радинський С.В., Левицький В.О. Проблеми управління фінансово-економічним потенціалом національної та регіональних систем. Нарощування фінансово-економічного потенціалу суб'єктів економічних відносин як основа поступального розвитку територіально-господарських систем: монографія. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2021. 209 с. С.13-28.
4. Румик І. Плетенецька С. Царенок О. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємств в умовах воєнного стану. *Вчені записки університету «Крок»*. 2023. № 4(72). DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2023-72-9-19> (дата звернення: 08.11.2024).
5. Траченко К.Р. Механізм управління фінансовими ресурсами підприємства. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/viewFile/3927/3246> (дата звернення: 04.11.2024).
6. Шаповал О. Ключові аспекти управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. Вип.13. С.150-154. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.13.18> (дата звернення: 02.11.2024).
7. Алескерова Ю.В., Сідак О.М. Управління капіталом страхових компаній. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 18. С. 300-306
8. Пікус Р. В., Лялькін О.С. Формування інвестиційної стратегії страхової компанії в умовах сучасних викликів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 3. С. 41–48.
9. Подра О.П., Петришин Н.Я. Теоретико-методичні засади управління ризиками страхових компаній. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2020. Вип. 2. № 2. С. 70–78.
10. Приступа Л.А., Возовик І.А. Концептуальні засади фінансового управління страховою компанією в сучасному бізнес-середовищі. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. №2. С.125-129.
11. Юхименко В. М., Сулима Д. А. Управління капіталом страхових компаній на основі ризик-орієнтованого підходу. *Економіка та держава*. 2020. № 6. С. 201–205
12. Khalatur S., Honcharenko O., Karamushka O., Solodovnykova I., Shramko, I. (2022). Paradigm transformation of the economic crises modeling. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 4(45), pp. 285–297. DOI: 10.55643/fcapter.4.45.2022.3833 (дата звернення: 02.11.2024).
13. Khalatur S., Velychko O., Oleksiuk V., Kravchenko M., Karamushka D. (2023). Financial security as a component of ensuring innovative development of agricultural production. *Financial and credit activity problems of theory and practice*, vol. 3(50), pp. 341-356. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.3.50.2023.4050>(дата звернення: 02.11.2024).
14. Savchenko T., Rodina O., Nikoluk O., Velychko O., Levchuk Y. (2023). Management of the development of the regionalmarkets for poultry products in Ukraine. *Management Theory and Studies*

for *Rural Business and Infrastructure Development*. vol. 45, no. 3. 267-275. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2023.27> (дата звернення: 06.11.2024).

References

- [1] Mavleva D., Lysa O. (2023) Udoskonalennia upravlinnia finansovymy resursamy z metoiu pidvyshchennia rezultatyvnosti diialnosti pidpriemstva. [Improving the management of financial resources with the purpose of increase the efficiency of the enterprise's activities]. *Economy and society*, vol. 56. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-52> (accessed 04 November 2024).
- [2] Poddyerogin A. M., Buryak L. D. (2020) *Finansy pidpriemstv* [Enterprise Finance]. K.: KNEU. (in Ukrainian)
- [3] Radynskiy S.V., Levitskiy V.O. (2021) *Problemy upravlinnia finansovo-ekonomichnym potentsialom natsionalnoi ta rehionalnykh system. Naroshchuvannia finansovo-ekonomichnoho potentsialu subiektiv ekonomichnykh vidnosyn yak osnova postupalnoho rozvytku terytorialno-hospodarskykh system* [Problems of managing the financial and economic potential of national and regional systems. Increasing the financial and economic potential of subjects of economic relations as a basis for progressive development of territorial and economic systems]. Ternopil: FOP Palyanytsia V.A. (in Ukrainian)
- [4] Rumyk I. Pletenetska S., Tsarenok O. (2023) Osoblyvosti upravlinnia finansovymy resursamy pidpriemstv v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of management of financial resources of enterprises under martial law]. *Scientific notes of "Krok" University*, no. 4(72). Available at: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2023-72-9-19> (accessed 02 November 2024).
- [5] Trachenko K. R. Mekhanizm upravlinnia finansovymy resursamy pidpriemstva [Mechanism of managing financial resources of the enterprise]. Available at: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/viewFile/3927/3246> (accessed 04 November 2024).
- [6] Shapoval O. (2022) Kliuchovi aspekty upravlinnia finansovymy resursamy v suchasnykh umovakh [Key aspects of financial resources management in modern conditions]. *Taurian Scientific Herald, Series: Economy*, vol. 13, pp. 150-154. Available at: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.13.18> (accessed 02 November 2024).
- [7] Aleskerova Yu.V., Sidak O.M. (2018) Upravlinnia kapitalom strakhovykh kompanii [Capital management of insurance companies]. *Infrastruktura rynku*, vol. 18, pp. 300-306.
- [8] Pikus R.V., Lyalkin O.S. (2022) Formuvannia investytsiinoi stratehii strakhovoi kompanii v umovakh suchasnykh vyklykiv. [Formation of an investment strategy of an insurance company in the conditions of modern challenges]. *Investytsii : praktyka ta dosvid*, no. 3, pp. 41-48.
- [9] Podra O. P., Petryshyn N.Ya. (2020) Teoretyko-metodychni zasady upravlinnia ryzykamy strakhovykh kompanii [Theoretical and methodological principles of risk management of insurance companies]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku*, vol. 2, no. 2, pp. 70-78.
- [10] Pristupa L. A., Vozovik I A. (2020) Kontseptualni zasady finansovoho upravlinnia strakhovoiu kompaniieiu v suchasnomu biznes-seredovyshchi [Conceptual fundamentals of financial management of an insurance company in the modern business environment]. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University*, no. 2, pp. 125-129.
- [11] Yukhymenko V. M., Sulima, D. A. (2020) Upravlinnia kapitalom strakhovykh kompanii na osnovi ryzyk-orientovanoho pidkhodu [Capital management of insurance companies based on a risk-oriented approach] *Ekonomika ta derzhava*, no. 6, pp. 201-205.
- [12] Khalatur S., Honcharenko O., Karamushka, O., Solodovnykova, I., Shramko, I. (2022) Paradigm transformation of the economic crises modeling. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 4(45), pp. 285-297. Available at: DOI: 10.55643/fcaptp.4.45.2022.3833 (accessed 02 November 2024).
- [13] Khalatur S., Velychko O., Oleksiuk V., Kravchenko M., Karamushka D. (2023) Financial security as a component of ensuring innovative development of agricultural production. *Financial and credit*

- activity problems of theory and practice*, vol. 3(50), pp. 341-356. Available at: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4050> (accessed 02 November 2024).
- [14] Savchenko T., Rodina O., Nikoluk O., Velychko O., Levchuk Y. (2023) Management of the development of the regional markets for poultry products in Ukraine. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol. 45, no. 3, pp. 267-275. Available at: <https://doi.org/10.15544/mts.2023.27> (accessed 06 November 2024).

Надійшла до редколегії 10.11.2024